

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

2016 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2017 m. kovo 15 d. Nr. 8D-111 (16.12)

Vilnius

TURINYS

I.	STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMO REZULTATAI.....	2
1.	PROGRAMA ŽEMĖS ŪKIO, MAISTO ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS SKATINIMAS....	4
2.	PROGRAMA ŽUVININKYSTĖS PLĖTRA IR KONKURENCINGUMAS	10
3.	PROGRAMA ŽEMĖS TVARKYMAS IR ADMINISTRAVIMAS BEI ERDVINĖS INFORMACIJOS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS	13
4.	PROGRAMA FITOSANITARIJA, AUGALŲ DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR GRŪDŲ KOKYBĖS KONTROLĖ, VEISLIŲ TYRIMAI	16
5.	KOORDINUOJAMŲ PLĖTROS PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS.....	18
II.	VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS.....	19

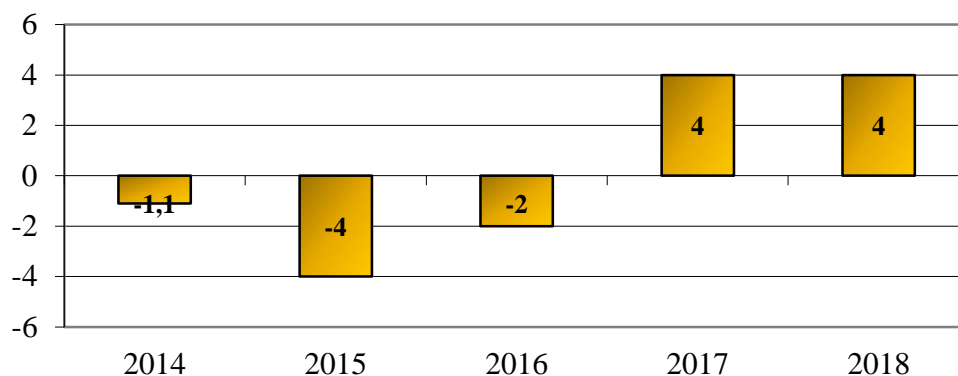
I. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMO REZULTATAI

1 strateginis tikslas

Užtikrinti ilgalaikę konkurencingo žemės ir maisto ūkio plėtrą, skatinti įvairesnę ekonominę veiklą kaime, bioenergetikos plėtrą, aplinką saugantį ir puoselėjantį ūkininkavimą

Pirmojo strateginio tikslo įgyvendinimas vertinamas šiais efekto kriterijais:

E-01-01 Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertės pokytis, palyginti su praėjusiais metais, procentai

1 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertės pokytis, palyginti su praėjusiais metais, proc.

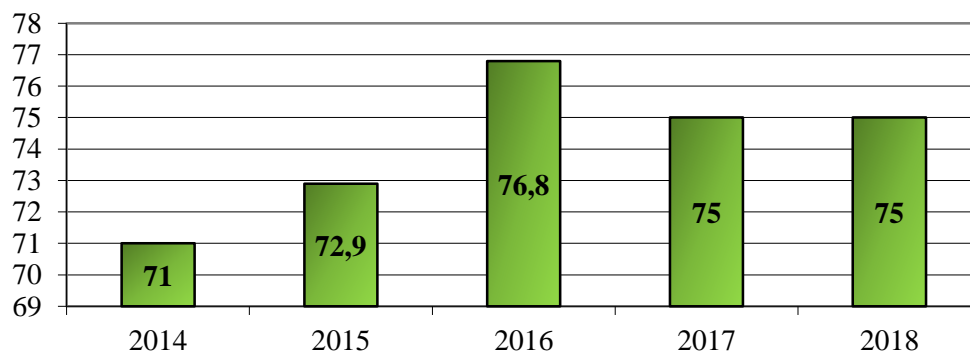
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys (2014–2016 m. faktas, 2017–2018 m. planas).

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis 2016 m. iš Lietuvos eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 4 385,2 mln. Eur arba 2 proc. mažiau nei 2015 m., importuota – už 3 406,9 mln. Eur arba 5 proc. mažiau. Teigiamas prekybos balansas 2016 m. sudarė 978,3 mln. Eur ir, palyginti su 2015 m., išaugo 9,9 proc. 2016 m. planuotas 4,7 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto pokytis, pasiekta kriterijaus reikšmė mažesnė 6,7 proc. punkto.

2016 m. žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sudarė 19,4 proc. viso šalies prekių eksporto, palyginti su 2015 m., jo dalis sumažėjo 0,1 procentinio punkto. Lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų 2016 m. buvo eksportuota už 3 165,2 mln. Eur, palyginti su 2015 m., lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų eksportas padidėjo 121,2 mln. Eur arba 4 proc.

Plečiantis eksporto rinkoms, toliau mažėja žemės ūkio ir maisto produktų eksportas į Rusiją – palyginti su 2015 m., jis sumažėjo 13,9 proc.

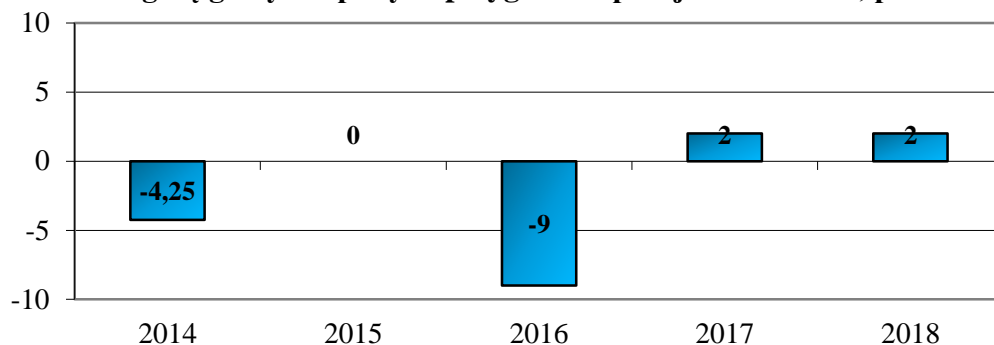
E-01-02 Ne žemės ūkyje dirbančių kaimo gyventojų dalis iš visų dirbančiųjų, gyvenančių kaime, procentai

2 pav. Ne žemės ūkyje dirbančių kaimo gyventojų dalis iš visų dirbančiųjų, gyvenančių kaime, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys (2014–2016 m. faktas, 2017–2018 m. planas).

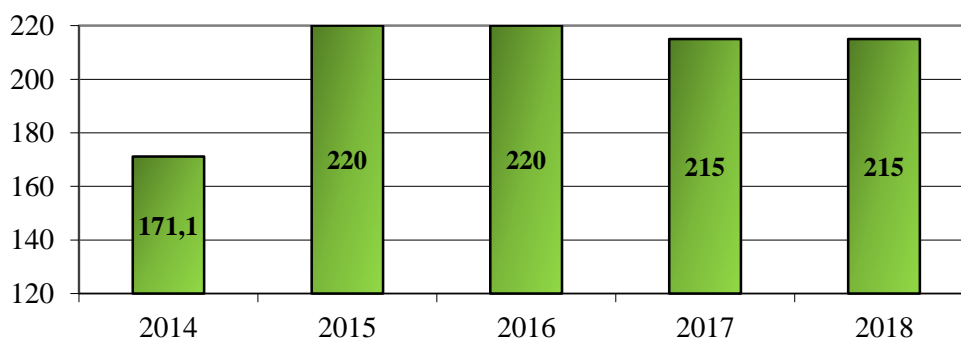
Statistikos departamento išankstiniais duomenimis, ne žemės ūkyje dirbančių kaimo gyventojų dalis iš visų dirbančiųjų, gyvenančių kaime, 2016 m. sudarė 76,8 proc. (planuota 72 proc.).

E-01-03 Biodegalų gamybos pokytis palyginti su praėjusiais metais, procentai

3 pav. Biodegalų gamybos pokytis palyginti su praėjusiais metais, proc.

Šaltinis: *Įmonių duomenys (2014–2016 m. faktas, 2017–2018 m. planas).*

Planuota 2 proc. biodegalų gamybos didėjimo reikšmė nepasiekta. Biodegalų gamybos sumažėjimą 9 proc. sąlygojo žaliavų kainos intensyvesnis augimas nei biodegalų kainos augimas ir tai, kad nustota maišyti biodegalus į *Arktik I* dyzeliną.

E-01-04 Sertifikuotų laukų plotai ekologiškai produkcijai auginti ekologiniuose ūkiuose, tūkst. ha

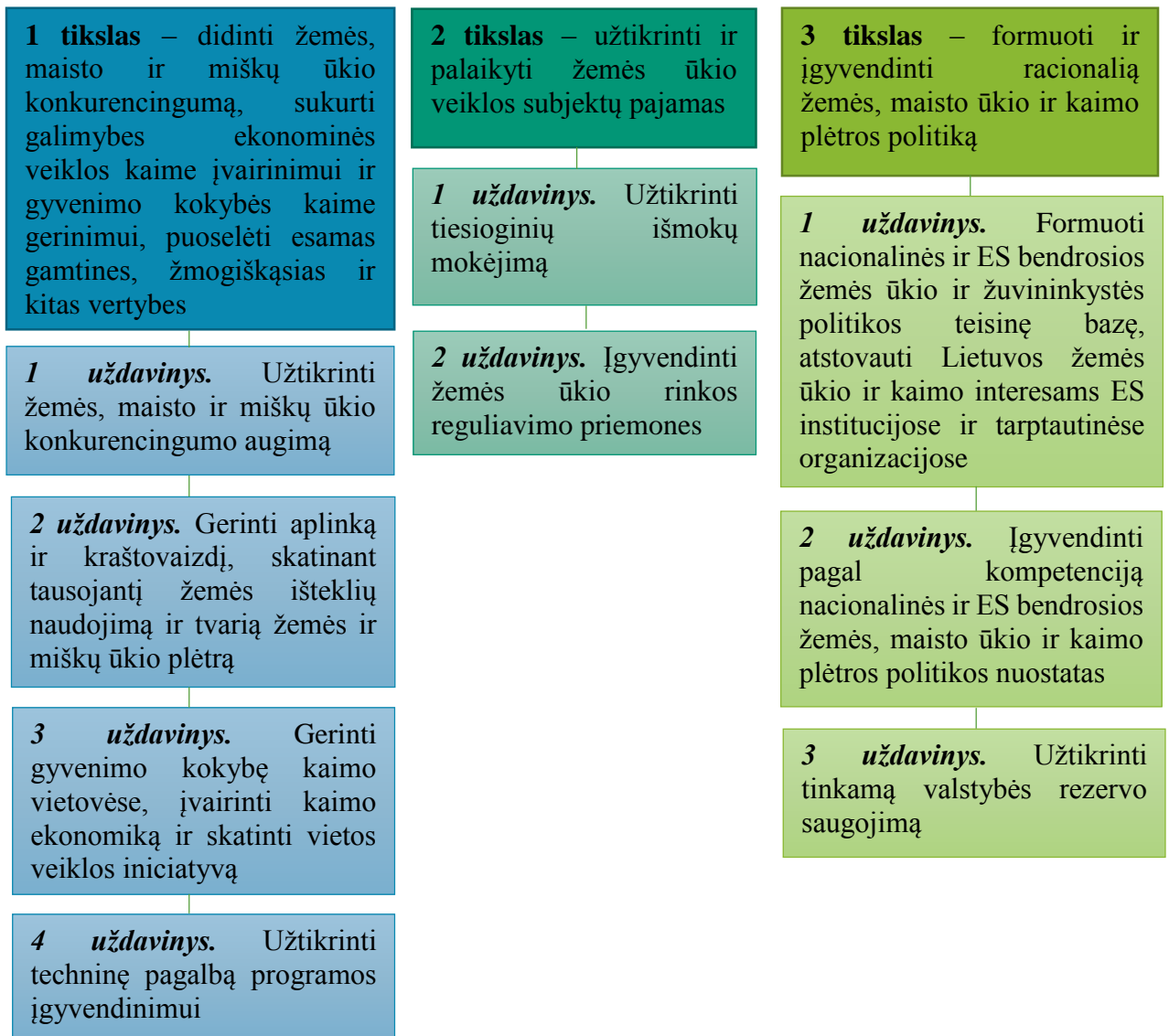
4 pav. Sertifikuotų laukų plotai ekologiškai produkcijai auginti ekologiniuose ūkiuose, tūkst. ha

Šaltinis: *VšĮ „Ekoagros“ duomenys (2014–2016 m. faktas, 2017–2018 m. planas).*

Planuota kriterijaus reikšmė viršyta 22 proc. Tam įtakos turėjo šios priežastys: pareiškėjai, kuriems baigėsi prisiimtų įsipareigojimų laikotarpis pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programą „Ekologinis ūkininkavimas“ galėjo prisiimti naujus įsipareigojimus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonę „Ekologinis ūkininkavimas“. Šios priemonės įgyvendinimo taisyklėse pareiškėjams buvo sudaryta galimybė didinti deklaruotus plotus, taip pat pareiškėjai galėjo deklaruoti naujus plotus ir prisiimti naujus įsipareigojimus paramai už sodus, uogynus, daržoves ir bulves gauti. Pareiškėjams, nusprendusiems dalyvauti Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonėje „Ekologinis ūkininkavimas“ ir gauti kompensacines išmokas, numatytas įsipareigojimas sertifikuoti plotus pagal ekologiinei gamybai keliamus reikalavimus, nustatytus Ekologinio žemės ūkio taisyklėse. Atsižvelgiant į tai, 2016 m. padidėjo sertifikuotų laukų plotai ekologiškai produkcijai auginti ekologinės gamybos ūkiuose.

Pirmajam strateginiam tikslui siekti Žemės ūkio ministerija vykdė programą „Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimas“.

**PROGRAMA „ŽEMĖS ŪKIO, MAISTO ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS SKATINIMAS“
(01 001)**

5 pav. Programos „Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros skatinimas“ tikslai ir uždaviniai

Programa yra tęstinė. Įgyvendinant *programos pirmojo tikslo* – didinti žemės, maisto ir miškų ūkio konkurencingumą, sukurti galimybes ekonominės veiklos kaime įvairinimui ir gyvenimo kokybės kaime gerinimui, puoselėti esamas gamtines, žmogiškąsias ir kitas vertybes, uždavinius, remiamas žemės ūkio valdų modernizavimas, žemės ūkio produktų gamybos metodų, skirtų apsaugoti aplinką ir išlaikyti tradicinę kaimo aplinką, taikymas, žemdirbių mokymas, informavimas ir konsultavimas taikomojo mokslo žinioms perteikti bei technologinei pažangai žemės ūkyje užtikrinti.

Siekiant palaikyti žemės ūkio veiklos subjektų pajamas, remiami ūkiai mažiau palankiose ūkininkauti vietovėse, sudaromos sąlygos pusiau natūrinių restruktūrizuojamų ūkių konkurencingumui didinti, mokamos kompensacinės išmokos ūkininkaujantiems *Natura 2000* vietovėse, teikiama parama Europos Sąjungos keliamų veterinarijos ir sanitarijos bei gamtos saugos reikalavimų įgyvendinimui, didelis dėmesys skiriamas agrarinei aplinkosaugai.

Teikiama parama dalyvaujantiems maisto kokybės sistemose, žemės apželdinimui mišku, sudarant sąlygas gauti pajamas, alternatyvias žemės ūkiui. Remiama rekreacinių vietovių kaime

infrastruktūros plėtra, įvairūs ne žemės ūkio verslai, taip sukuriant naujas darbo vietas kaimo vietovėse ir sudarant ūkininkams bei kaimo gyventojams galimybes pajvairinti savo pajamų šaltinius ir lanksčiau prisitaikyti prie kintančios ekonominės situacijos. Ugdomas kaimo gyventojų bendruomeniškumas, skatinama vietos iniciatyva ir partnerystė, remiama vietos veiklos grupių veikla.

Programos lėšomis buvo teikiama valstybės pagalba daliai draudimo įmokos kompensuoti, sertifikuotiems tautinio paveldo produktams išsaugoti, kokybiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamybai, populiarinimui ir realizavimui skatinti, žemės ūkio konsultavimo, mokslo, mokymo sistemai plėtoti, tarptautinėms ir respublikinėms parodoms, profesiniams, kultūriniais ir švietėjiškiems renginiams organizuoti, veislinių gyvulių auginojams, biodegalų gamintojams ir kt.

Naudojantis visuomenės informavimo priemonėmis, teikiama aktualiausia informacija apie galimybes pasinaudoti parama žemės ūkiui ir kaimo plėtrai.

Įgyvendinant *programos antrojo tikslo* uždavinius žemdirbiams sudaroma galimybė lengviau konkuruoti su kitų ES šalių narių gamintojais bendroje rinkoje. Palaikant žemdirbių pajamas tiesioginėmis išmokomis mažinami skirtumai tarp kaimyninių šalių, stambėja ūkiai ir didėja jų specializacija, auga žemės ūkio gamybos efektyvumas. Tiesioginės išmokos užtikrina ne tik žemdirbių pajamų rėmimą, bet ir žemės ūkio veiklos suderinamumą su aplinkosaugos reikalavimais, prisideda prie kaimo vietovių gyvybingumo.

Rinkos reguliavimo priemonės (gamybos kvotos, intervenciniai pirkimai, privatus saugojimas, suvartojimo skatinimo priemonės ir kt.) pastaruoju metu naudojamos daugiau kaip rinkos apsaugos priemonės esant sutrikimams rinkose ir yra žemės ūkio sektoriaus stabilumo garantas. Eksperto gražinamosios išmokos, kaip viena iš ES taikomų reguliavimo priemonių, mokamos siekiant kompensuoti skirtumą tarp pasaulinės ir ES rinkos kainos, norint, kad ES pagaminti produktai būtų konkurencingi trečiųjų šalių rinkose.

Programos *pirmojo ir antrojo tikslų uždaviniai* įgyvendinami per Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą (toliau – Programa), kurios priemonėms skirta beveik 2 mlrd. Eur. Nuo Programos įgyvendinimo pradžios iki 2016 m. gruodžio 30 d. iš viso gauta daugiau kaip 283 tūkst. paraiškų, kuriose nurodyta paramos suma – per 1 250 mln. Eur. Pagal pateiktas paraiškas pasirašyta daugiau kaip 261 tūkst. paramos sutarčių arba patvirtinta paraiškų, kurių paramos suma – 748,3 mln. Eur. Per visą laikotarpį išmokėta 418,6 mln. Eur (iš jų 325,4 mln. Eur – ES lėšos), arba 23 proc. visų Programai skirtų paramos lėšų.

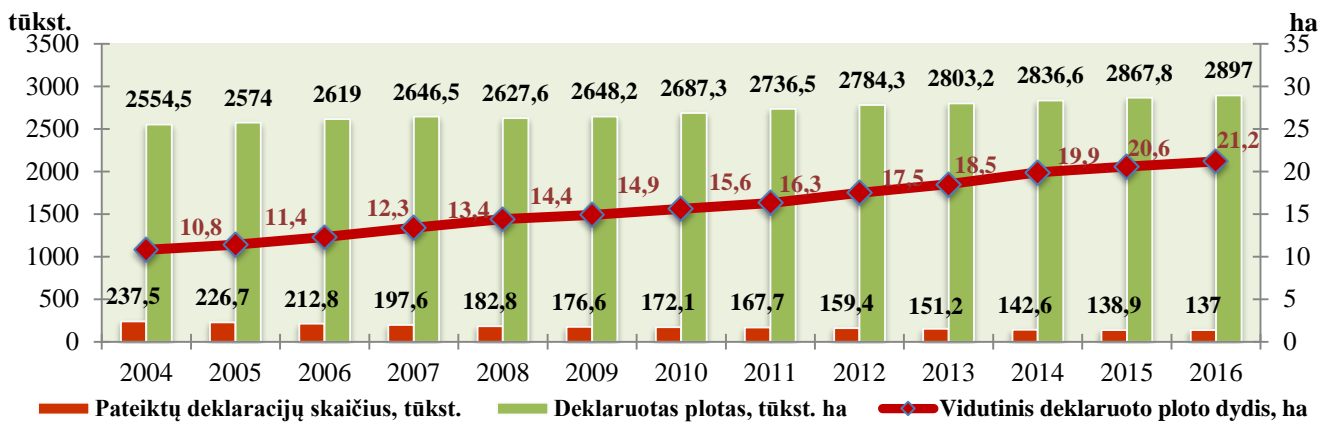
2016 m. įvyko 28 paraiškų surinkimai investicinei paramai gauti, taip pat buvo renkamos paraiškos paramai už plotus gauti. 2016 m. gauta 98,7 tūkst. paraiškų, kuriose prašoma 344,9 mln. Eur paramos. Patvirtinta 82,4 tūkst. paraiškų, pasirašyta sutarčių ar patvirtinta kasmetinių mokėjimo prašymų, kuriuose nurodyta paramos suma 156,1 mln. Eur. 2016 m. išmokėta beveik 305 mln. Eur, įskaitant tęstinius įsipareigojimus.

Investicijoms į žemės ūkio valdas atlikti 2016 m. paramą gavo 1 442 ūkių. Paremta beveik 300 smulkių ūkių. Skatinant jaunimo užimtumą ir kūrimąsi kaime, parama pagal priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ buvo išmokėta 300 jaunųjų ūkininkų. Siekiant prisidėti prie klimato kaitos pokyčių mažinimo, neigiamos žemės ūkio įtakos vandens telkinių būklei mažinimo, biologinės įvairovės išsaugojimo, 2016 m. buvo mokama kompensacija už beveik 54 tūkst. ha plote vykdomą ekstensyvesnę ūkininkavimo praktiką, lyginant su įprastine veikla. Skatinant ekologinį ūkininkavimą, tuo pačiu saugant biologinę įvairovę, mažinant aplinkos taršą ir gerinant dirvožemio kokybę, 2016 m. buvo išmokėta parama už ekologinio ūkininkavimo veiklos vykdymą 187 tūkst. ha plote. Remiant miško veisimą ir pažeisto miško

atkūrimą, 2016 m. buvo apželdintas 2,5 tūkst. ha žemės plotas. Skatinant bendruomenių inicijuotą vietos plėtrą, 2016 metais patvirtintos visos 49 vietos plėtros 2014–2020 metų strategijos (*Leader* programa).

2016 m. gruodžio 12 d. Europos Komisijai išsiųstas Programos pakeitimas, kuriuo siekiama sudaryti galimybes pareiškėjams gauti paramą kooperacijos žemės ūkyje skatinimui. Šiam pakeitimui Europos Komisija pritarė 2017 m. vasario 14 d. Rengiamasi naujų priemonių, kurios nebuvo įgyvendintos ankstesniais programavimo laikotarpiais, įgyvendinimui (gamintojų grupių ir organizacijų įsteigimui skirta priemonė ir rizikų valdymo – draudimo įmokų už augalus, pasėlius ir gyvūnus kompensavimo).

2016 m. paraiškas tiesioginėms išmokoms už žemės ūkio naudmenas ir pasėlius gauti pateikė 137 tūkst. žemdirbių. 2016 m. pateikta kiek mažiau paraiškų nei 2015 m., tačiau bendras deklaruotas plotas padidėjo: 2015 m. žemdirbiai deklaravo 2,87 mln. ha, o 2016 m. – 2,9 mln. ha. Vidutinis vieno pareiškėjo deklaruotas plotas padidėjo 0,6 ha (nuo 20,6 ha 2015 m. iki 21,2 ha 2016 m.).

6 pav. Pateiktų deklaracijų skaičius, bendras deklaruotas plotas, vidutinis deklaruoto ploto dydis

Šaltinis: ŽŪIKVC duomenys.

Iš Europos žemės ūkio garantijų fondo už žemės ūkio naudmenų hektarą mokamos ES tiesioginės išmokos: pagrindinė išmoka, išmoka už pirmuosius hektarus, žalinimo išmoka, išmoka jaunajam ūkininkui:

- už deklaruotus žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus žemdirbiams pagrindinėms išmokoms 2016 m. skirta 169,2 mln. Eur;

- dalį tiesioginių išmokų susiejant su klimatui ir aplinkai naudinga žemės ūkio veikla, pareiškėjams, atitinkantiems žalinimo išmokai keliamus reikalavimus, žalinimo išmokoms 2016 m. skirta 132,7 mln. Eur;

- siekiant labiau paremti smulkiuosius ir vidutinius ūkius, tokiu būdu mažinant socialinę atskirtį kaime bei padidinant mažų ir vidutinių ūkių konkurencingumą, 2016 m. dalis ES tiesioginių išmokų lėšų buvo skirta išmokai už pirmuosius hektarus, mokant papildomas išmokas už deklaruotus 30 ha. Šioms išmokoms 2016 m. skirta 66,4 mln. Eur;

- ne vyresniems kaip 40 metų amžiaus ūkininkams, kurie žemės ūkio valdą kuria pirmą kartą, arba ją yra įkūrę ne anksčiau kaip prieš penkerius metus, skiriama papildoma išmoka, kuri mokama ne daugiau, kaip už 90 ha. Šioms išmokoms 2016 m. skirta 7,8 mln. Eur.

Gyvulininkystėje teikiama ES susietoji parama už mėsinius galvijus, pieninių veislių bulius, mėsines avis, pienines ožkas ir melžiamas karves bei pereinamojo laikotarpio nacionalinė parama už gyvulius ir pieną; augalininkystėje – ES susietoji parama už vaisius, uogas, daržoves ir baltyminius augalus bei pereinamojo laikotarpio nacionalinė parama už pasėlius. Pereinamojo laikotarpio

nacionalinei paramai už 2016 m. iš valstybės biudžeto skirta 33,9 mln. Eur (iš jų paramai už pieną panaudota 17,3 mln. Eur). Susietajai su gamyba paramai skirta 15 proc. tiesioginių išmokų bendros sumos (66,4 mln. Eur). Siekiant paskatinti gyvulininkystę, didžioji dalis šių lėšų buvo nukreipta paramai tiesioginėms išmokoms už mėsinius galvijus ir mėsines avis bei paramai už pieną (apie 46 mln. Eur).

Už 2016 metus iš ES biudžeto tiesioginėmis išmokomis iš viso bus išmokėta 442,5 mln. Eur paramos.

Skatinant įmones ieškoti naujų užsienio rinkų, organizuotas įmonių dalyvavimas parodose, verslo misijose ir kituose eksporto plėtros renginiuose. 2016 m. Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės subjektai dalyvavo 7 tarptautinėse specializuotose parodose: „BIOFACH 2016“ (Vokietija), „GULFOOD 2016“ (JAE), „FOODEX JAPAN 2016“ (Japonija), „AgroBalt 2016“ (Lietuva), „SIAL CHINA 2016“ (Kinija), „Summer Fancy Food Show 2016“ (JAV) ir „SIAL 2016“ (Prancūzija). Ūkio subjektams suteikta reikiama informacinė, konsultacinė ir metodinė parama. Ministerijoje buvo organizuotas tarpinstitucinis pasitarimas žemės ūkio ir maisto produktų eksporto plėtros klausimais.

Plečiant eksporto rinkas 2016 m. gauti leidimai eksportuoti produkciją į 6 šalis: JAV (mėsa ir mėsos produktai), Kiniją (pieno produktai), Kosta Riką (pienas ir jo produktai), Kosovą (paukštiena), Serbiją (mėsos gaminiai, paukštiena ir sudėtiniai gaminiai) ir Iraną (jautiena).

Įgyvendinama **trečiąji programos tikslą** Žemės ūkio ministerija formuoja racionalią žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros bei žuvininkystės politiką, kuri skatina konkurencingos produkcijos gamybą, šalies žemės ir maisto ūkio modernizavimą, užimtumą kaimo vietovėse, palaiko dirbančiųjų kaime pajamas, užtikrina sektoriaus pozicijų atstovavimą ES institucijose ir informacijos sklaidą.

Atsižvelgiant į pareiškėjų ir paramos gavėjų lūkesčius, užtikrinamas kokybiškas ES ir valstybės biudžeto lėšų, skirtų žemės ūkiui, žuvininkystei ir kaimo plėtrai, administravimas, jų mokėjimas ir tikslinio šių lėšų panaudojimo kontrolė, užkertant kelią galimiems pažeidimams ir apsaugant Lietuvos bei ES finansinius interesus.

Vykdamas trečiojo programos tikslo priemones vartotojams užtikrinamas nuolatinis operatyvios ir patikimos informacijos apie žemės ir maisto ūkį prieinamumas, siekiant kuo efektyviau informuoti visuomenę apie galimybes pasinaudoti parama žemės ūkiui, kaimo plėtrai bei žuvininkystei, tobulinama paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai administravimo sistema, gerinama teikiamų viešųjų ir administracinių paslaugų prieiga, kokybė ir skaidrumas, plėtojama dirbančiųjų žemės ūkio sektoriuje ir kitų kaimo plėtros dalyvių tęstinio profesinio mokymo ir informavimo sistema, modernizuojamas informacijos vartotojų aptarnavimas, užtikrinama ūkininkų ir kitų vartotojų apsauga nuo nekokybiškos, pavojingos gyvybei, kenksmingos sveikatai, žalingos aplinkai Lietuvoje gaminamos ir importuojamos naujos žemės ir miškų ūkio technikos, žemės ūkio produkcijos perdirbimo bei medienos apdorojimo įrangos, atliekama gyvulių veislininkystės priežiūra, kontroliuojamas veislininkystės programų vykdymas, stiprinama žemdirbių savivalda, užtikrinamas valstybės rezervo sudarymas, saugojimas, atnaujinamas ir apskaita.

2016 m. programa buvo sėkmingai įgyvendinama, tačiau kai kurių planuotų tikslų (rezultato) vertinimo kriterijų reikšmių nepavyko pasiekti, arba jos buvo viršytos dėl šių priežasčių:

R-01-01-01-03 „Naujai sukurtų ne žemės ūkio veikloje darbo vietų skaičius, vienetai“ planuota reikšmė nepasiekta, nes užsitęsęs taisyklių derinimui su socialiniais partneriais nukeltas paraiškų pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“ rinkimas, taip pat užsitęsė paraiškų pateiktų pagal šios priemonės veiklos srities „Parama investicijoms, skirtoms ne žemės ūkio veiklai

kurti ir plėtoti“ veiklą „Parama investicijoms, skirtoms ekonominės veiklos kūrimui ir plėtrai“ vertinimas.

R-01-01-01-04 „Ekologinių ūkių, gavusių paramą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą, plotas, hektarai“ planuota reikšmė viršyta 38 proc., kadangi pareiškėjai, kuriems baigėsi prisiimtų įsipareigojimų laikotarpis pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonės „Agrarinės aplinkosaugos išmokos“ programą „Ekologinis ūkininkavimas“ galėjo prisiimti naujus įsipareigojimus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. priemonę „Ekologinis ūkininkavimas“. Be to, priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ įgyvendinimo taisyklėse pareiškėjams buvo sudaryta galimybė didinti deklaruotus plotus (bet ne daugiau, nei 2015 m. pareiškėjo buvo prašyta paramos paraiškoje tiesioginėms išmokoms gauti). Taip pat pareiškėjai galėjo deklaruoti naujus plotus ir prisiimti naujus įsipareigojimus pagal priemonę paramai už sodus, uogynus, daržoves ir bulves gauti.

R-01-01-01-05 „Kontroliuojamų karvių produktyvumo (primelžto pieno iš karvės) didėjimas per metus, kilogramai“ kriterijaus reikšmė pasiekta 3 kartus didesnė už planuojamą, nes pieninės galvijininkystės srityje ūkiai intensyviai vykdo selekciją produktyvumo požymių didėjimo linkme.

R-01-01-01-06 „Bendroji gyvulininkystės produkcija, mln. Eur“ – išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis, pasiekta 21,5 proc. mažesnė reikšmė dėl sumažėjusių gyvulininkystės produktų supirkimo kainų.

R-01-01-01-07 „Veislinių ūkinių gyvūnų (ženklinamų individualiai) skaičiaus pokytis, palyginti su praėjusiais metais, procentai“ pasiekta reikšmė 6,5 proc. punktais mažesnė už planuojamą. Veislinių ūkinių gyvūnų (ženklinamų individualiai) skaičius sumažėjo, nes dėl žemų pieno supirkimo kainų nemažai pieninių galvijų augintojų atsisakė veislininkystės veiklos. Taip pat pasikeitė veislinių ūkinių gyvūnų įrašymo į kilmės knygas tvarka ir apmokėjimas (apmokama tik už per metus padarytus įrašus apie šiuo metu esančius gyvus veislinius gyvulius).

R-01-01-03-01 „Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programai skirtų lėšų panaudojimas, procentai“ planuota reikšmė pilnai nepasiekta (-5 proc. punktai), kadangi užtruko investicinių priemonių paraiškų vertinimas, dalis patvirtintų paramos gavėjų dėl užsitęsusių pirkimų procedūrų nukėlė mokėjimo prašymus į 2017 m. Kadangi finansiniam laikotarpiui taikoma n+3 taisyklė, pavojaus nepanaudoti programai skirtų lėšų nėra.

R-01-01-03-02 „Pareiškėjų bei paramos gavėjų informuotumas, procentai“ planuota kriterijaus reikšmė viršyta 80 proc. Tam įtakos turėjo tai, kad Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NMA) informaciją teikia lengviausiai klientams prieinamu būdu – pagrindinis informacijos sklaidos šaltinis yra tinklalapis www.nma.lt, kuriame paskelbta daugiau kaip 400 pranešimų, atnaujintas svetainės dizainas, struktūra, skiltys „Parama“, „E. paslaugos“, patobulintas svarbiausių datų kalendorius, dažniausiai užduodamų klausimų skiltis, atnaujintas informacinis portalas, kuriame pareiškėjai gali ieškoti informacijos apie savo pateiktas paraiškas ir jų būseną NMA informacinėse sistemose. Taip pat tiesiogiai bendradarbiaujama su žemės ūkio skyriais, organizuojami seminarų ciklai, apskritojo stalo diskusijos su socialiniais partneriais, informacija teikta dalyvaujant tarptautinėse parodose „AgroBalt 2016“ ir „Ką pasėsi...“. Taikomos ir šiuolaikinės komunikacijos priemonės – „Facebook“ socialiniame tinkle nuolat skelbiama aktualiausia informacija apie paramą, bendradarbiaujant su Nacionaline M. Mažvydo biblioteka, surengtos 4 tiesioginės transliacijos, kurias buvo galima stebėti ne tik tiesiogiai internete, bet ir visose šalies bibliotekose.

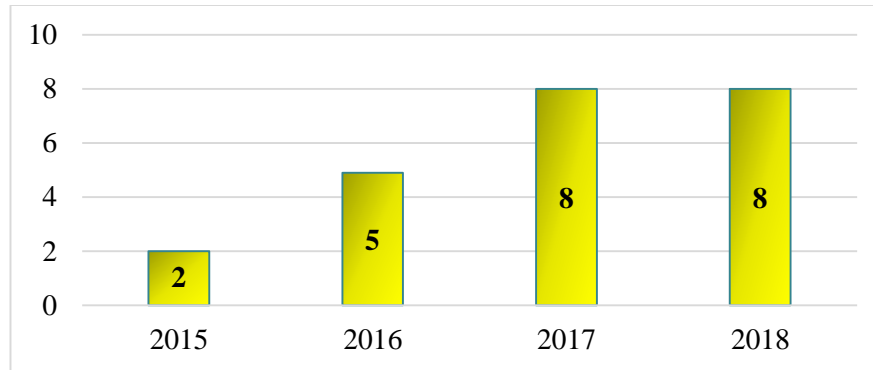
R-01-01-03-03 „Žemės ūkio ir kaimo plėtros dalyvių, teigiamai įvertinusių mokymo naudą, dalis, procentai“ pasiekta 15 proc. didesnė reikšmė, kadangi mokymo dalyviai gerai įvertino teikiamas mokymo paslaugas.

2 strateginis tikslas

Sudaryti palankias sąlygas žuvininkystės sektoriaus konkurencingumui ir plėtrai, žuvų išteklių išsaugojimui ir racionaliam jų panaudojimui.

Strateginio tikslo įgyvendinimas vertinamas efekto kriterijais:

E-02-01 Žuvininkystės produktų eksporto pokytis palyginti su praėjusiais metais, procentai

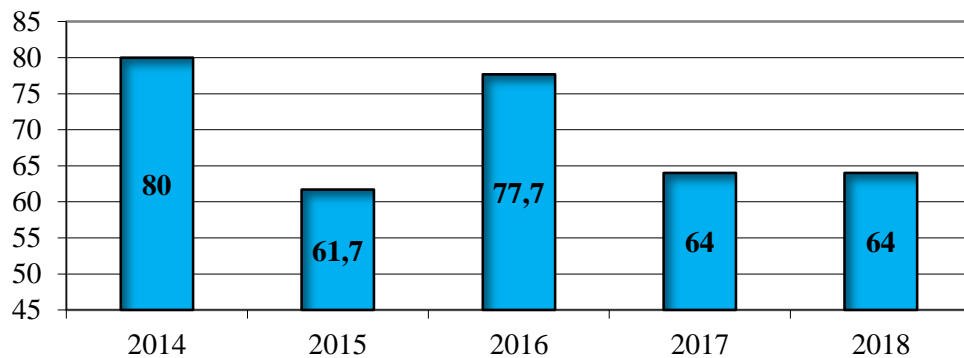

7 pav. Žuvininkystės produktų eksporto pokytis, proc.

Šaltinis: ŽŪIKVC duomenys (2015 m. faktas, 2016 m. preliminarūs duomenys, 2017–2018 m. planas).

2016 m. planuotas 5 proc. žuvininkystės produktų eksporto pokytis. Preliminariais duomenimis, kriterijaus reikšmė pasiekta.

E-02-02 Pagamintų žuvininkystės produktų kiekis vienam šalies gyventojui, kg

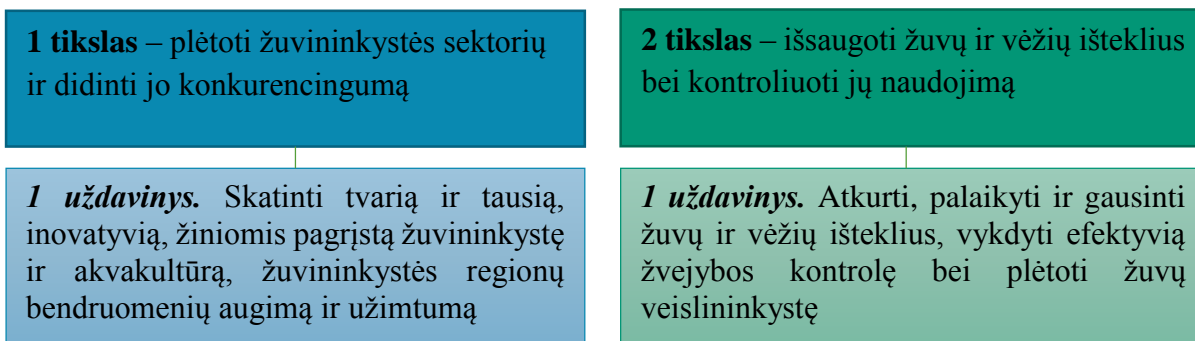
8 pav. Pagamintų žuvininkystės produktų kiekis vienam šalies gyventojui, kg

Šaltinis: Žuvininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, ŽŪIKVC ir Lietuvos statistikos departamento duomenys (2014–2015 m. faktas, 2016 m. preliminarūs duomenys, 2017–2018 m. planas).

Preliminariais duomenimis, planuota kriterijaus reikšmė – vienam šalies gyventojui pagaminti 63 kg žuvininkystės produktų, viršyta 23 proc., nes fiksuoti didesni sugavimai tolimuosiuose žvejybos regionuose, lemiantys šio rodiklio reikšmę.

Antrajam strateginiam tikslui siekti Žemės ūkio ministerija vykdė programą „Žuvininkystės plėtra ir konkurencingumas“.

PROGRAMA ŽUVININKYSTĖS PLĖTRA IR KONKURENCINGUMAS (02 001)

9 pav. Programos „Žuvininkystės plėtra ir konkurencingumas“ tikslai ir uždaviniai

Programa yra tęstinė. Įgyvendinant **pirmąjį programos tikslą** – plėtoti žuvininkystės sektorių ir didinti jo konkurencingumą – sudaromos sąlygos įsisavinti Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo paramą, skirtą išlaikyti žuvininkystės, kaip verslo šakos, pelningumą, ir įgyvendinamos ilgalaikės priemonės: žvejybos pajėgumų tolimuosiuose vandenyse, Baltijos jūros priekrantėje ir atviroje Baltijos jūroje suderinimas su žvejybos galimybėmis, laivų, žuvininkystės įmonių modernizavimas, kokybiškos ir didesnės pridėtinės vertės žuvų produkcijos gamyba, naujų rinkų paieška, žuvų produkcijos gamybos plėtra, žuvininkystės regionų plėtra.

Žvejybos sektoriuje didelis dėmesys skiriamas sugautos žuvies pridėtinės vertės kūrimui ir žvejų pajamų įvairinimui, laivų modernizavimui, ypač kai modernizavimu mažinamas poveikis klimato kaitai. Akvakultūros ūkiuose didelis dėmesys skiriamas investavimui į modernią įrangą, tvenkinių hidrotechninių įrenginių modernizavimą, naujų žuvų rūšių auginimą, produkcijos išauginimą. Tai labiau tenkina rinkos poreikius ir atitinka aplinkosaugos reikalavimus, mažinamas neigiamas poveikis aplinkai. Žuvų perdirbimo pramonė yra labai svarbi maisto pramonės šaka, kuri pastaraisiais metais sparčiai modernizuojama, įrengiamos naujos žuvų perdirbimo įmonės. Be to, žuvų perdirbimo įmonių susikcentravimas kaimo vietovėse sudaro prielaidas kurti ir užtikrinti alternatyvias žemės ūkiui darbo vietas. Sudarytos palankios sąlygos plėtoti žuvininkystės produktų rinkodarą bei stiprinti prekybos žuvininkystės produktais sistemą.

Sudarant palankias sąlygas žvejybos laivų aptarnavimui, gerinama prieplaukų infrastruktūra, gerinamos žuvų iškrovimo vietų higienos ir sanitarijos sąlygos. Šios priemonės padės pagerinti žvejų darbo sąlygas, sukurs tinkamą infrastruktūrą žuvims iškrauti, laikyti ir rūšiuoti. Didelis dėmesys skiriamas darbo sąlygų žuvininkystės sektoriuje gerinimui, investicijoms į žmogiškuosius išteklius.

Įgyvendinami ES Bendrosios žuvininkystės politikos reikalavimai žuvininkystės kontrolės srityje. Atnaujinta žuvininkystės duomenų informacinė sistema bei jos moduliai siekiant įgyvendinti efektyvią žuvininkystės kontrolės sistemą. Sukurta naujausiais technologiniais sprendimais pagrįsta žuvininkystės kontrolės ir žvejybos duomenų apskaitos sistema (ŽDIS), kuri kartu su kitomis pagrindinėmis tvarkomomis ir naudojamomis informacinėmis sistemomis perkelta į virtualias tarnybinės stotis – tai leis geriau apsaugoti duomenis nuo išorės grėsmių bei fizinių trukdžių.

Parengta Lietuvos nacionalinė žuvininkystės duomenų rinkimo programa 2017–2019 metams. Patvirtinta teisinė bazė Veiksmų programos priemonės „Duomenų rinkimas“ įgyvendinimui. Pasirašytos partnerystės sutartys su duomenų rinkimą vykdančiomis institucijomis. Programos biudžetas 1,9 mln. Eur.

Diegiami elektroninių inspektavimo ataskaitų sprendimai, kurių naudojimas paremtas išmaniaisiais mobiliais įrenginiais. Lietuva tapo pirmąja valstybe nare, įgyvendinusi palydovinės žvejybos laivų stebėjimo sistemos duomenų apsikeitimą su Europos žuvininkystės kontrolės ir

Europos saugios laivybos administracijos agentūromis, siekiant efektyviau vykdyti paieškos ir gelbėjimo operacijas jūrų vandenyse.

Vykdamant **programos antrojo tikslo** – išsaugoti žuvų ir vėžių išteklius bei kontroliuoti jų naudojimą – priemones, toliau vykdoma žvejojimo kontrolė jūrų vandenyse laikantis Europos Sąjungos Bendrosios žuvininkystės politikos nuostatos kontroliuoti žuvų pardavimą visoje grandinėje – nuo tinklo iki žuvų vartotojo. Taip pat atliekama mėgėjų žvejojimo kontrolė Baltijos jūros priekrantėje bei atviroje jūroje. Įgyvendinant antrojo tikslo priemones, vadovaujantis ES Bendrosios žuvininkystės politikos nuostatomis vykdomi vertingų verslinių ir kitų Baltijos jūros žuvų išteklių tyrimai Lietuvos išskirtinės ekonominės zonos (LIEZ) vandenyse, teikiamos rekomendacijos žvejojimui atviroje jūroje ir priekrantėje reguliuoti bei žvejojimo verslo įtakos žuvų ištekliams ir aplinkai tyrimai.

Rūpinamasi žuvų rinkos (žaliavų, produkcijos) organizavimo gerinimu ir plėtra, taikomos valstybinės ES bendrosios žuvininkystės politikos įgyvendinimo priemonės žuvininkystės produktų rinkos organizavimo srityje – prižiūrima žvejojimo ir akvakultūros produktų gamintojų organizacijų (toliau – gamintojų organizacijos), kurioms tenka pagrindinis vaidmuo siekiant bendros žuvininkystės politikos ir bendro rinkos organizavimo tikslų, veikla – tikrinami gamintojų organizacijos parengti gamybos ir prekybos planai, o metams pasibaigus – gamintojų organizacijų parengtos planų įgyvendinimo ataskaitos, kartą per metus atliekamos gamintojų organizacijos patikros vietoje, teikiami siūlymai dėl gamintojų organizacijų bei gamintojų organizacijų asociacijų pripažinimo ar pripažinimo panaikinimo, sprendžiama dėl gamintojų organizacijos priimtų taisyklių taikymo gamintojams, kurie nėra šių organizacijų nariai.

Įgyvendinant **programos tikslus**, pagal Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programą (toliau – Veiksmų programa) suorganizuota 10 kvietimų teikti paramos paraiškas pagal priemones. Pasirašytos 56 paramos sutartys arba patvirtintos paraiškos, pagal kurias skirta 11,1 mln. Eur paramos suma, t. y. 13 proc. visai Veiksmų programai įgyvendinti numatytų lėšų. Daugiausiai pasirašyta sutarčių pagal priemonę „Aplinkosaugos funkcijas atliekanti akvakultūra“ – 18 paramos sutarčių (patvirtinta paramos suma 6,6 mln. Eur), kur remiama akvakultūros veikla, susijusi su aplinkos, biologinės įvairovės išsaugojimu ir gerinimu, taip pat kraštovaizdžio ir tradicinių akvakultūros zonų elementų tvarkymu. Siekiant gerinti žvejojimo ir akvakultūros produktų rinkos organizavimą pasirašytos 3 paramos sutartys pagal priemonę „Gamybos ir rinkodaros planai“ (patvirtinta paramos suma 375 tūkst. Eur). Iki 2016 metų pabaigos paramos gavėjams išmokėta 2,44 mln. Eur parama.

Įgyvendinant Žuvų ir vėžių įveisimo į valstybinius vandens telkinius 2016 metų planą įveista 23,6 mln. vnt. įvairių žuvų rūšių jauniklių (176,6 tūkst. vnt. lašišų, 160,24 tūkst. vnt. šlakų, 324 tūkst. vnt. margųjų upėtakių, 460 tūkst. vnt. Vištyčio sykių, 185 tūkst. vnt. Platelių sykių, 10 mln. vnt. seliavų, 1,32 mln. vnt. starkių, 7,2 mln. vnt. vėgėlių, 3,32 mln. vnt. lydekų, 116 tūkst. vnt. šamų ir kt.), iš kurių net 13,7 mln. vnt. paaugintų jauniklių amžiaus (tai sudaro 57,8 proc. nuo visų įveistų žuvų, 2015 m. – 54 proc.).

Vykdytas siauražnyplių vėžių ir salačių perkėlimas į Kupiškio marios. Įgyvendinant projekto „Europinių ungurių išteklių atkūrimas Lietuvoje“, į valstybinius vandens telkinius įveista 273,1 tūkst. vnt. paaugintų unguriukų.

Nepasiektų arba viršytų programos rezultato vertinimo kriterijų reikšmių priežastys:

R-02-01-01-02 „Pagamintų akvakultūros produktų kiekio pokytis palyginti su praėjusiais metais, procentai“ – preliminariais duomenimis planuota reikšmė pasiekta 6 proc. punktais mažesnė, kadangi 2016 m. buvo nepalankios klimato sąlygos žuvų augimui tam tikruose regionuose.

R-02-01-01-03 „Perdirbimo įmonėse pagamintų žuvininkystės produktų kiekio pokytis“ planuota reikšmė preliminariai viršyta 8,5 proc. punkto. Perdirbimo sektoriaus augimas fiksuojamas jau kelinti metai.

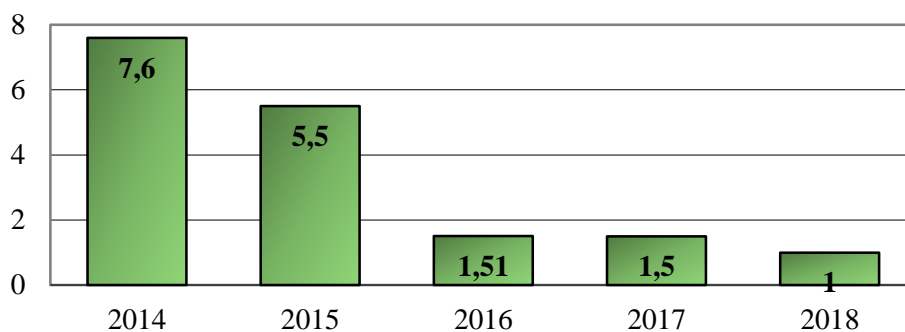
R-02-01-02-01 „Paaugintų žuvų ir vėžių jauniklių įveisimo valstybiniuose vandens telkiniuose, į kuriuos neišduoti leidimai naudoti žvejybos plotą, apimčių padidėjimas (palyginti su 2012 m.), procentai“ planuota reikšmė viršyta 13 proc. punktų, nes 2016 m. Trakų Vokės poskyris naujose apytakinėse sistemose pradėjo auginti marguosius upėtakius, veisti lašišas. Taip pat Rusnės poskyryje pavyko išinkubuoti ir paauginti didesnę sterkių ir vėgėlių jauniklių.

3 strateginis tikslas

Užtikrinti racionalų žemės naudojimą ir efektyvų žemės santykių reguliavimą bei geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro ir erdvinės informacijos infrastruktūros plėtrą

Trečiojo strateginio tikslo įgyvendinimas vertinamas šiais efekto kriterijais:

E-03-01 Asmenų valdomos žemės ploto dalies pokytis per metus, procentai

10 pav. Asmenų valdomos žemės ploto dalies pokytis per metus, proc.

Šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos duomenys (2014–2016 m. faktas, 2017–2018 m. planas).

2016 m. planuotas 2,0 proc. asmenų valdomos žemės ploto dalies pokytis, pasiekta 0,49 proc. punkto mažesnė kriterijaus reikšmė.

E-03-02 Privačios žemės dalis šalies teritorijoje, procentai

Planuota, kad 2016 m. privačios žemės dalis šalies teritorijoje sudarys 65,95 proc., faktinė pasiekta kriterijaus reikšmė – 66,3 proc.

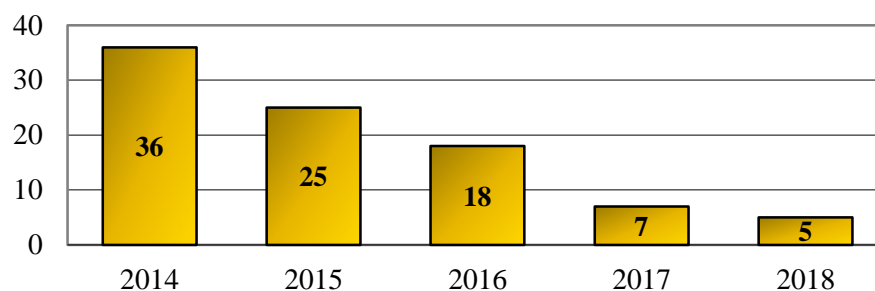
E-03-03 Nacionalinės žemės tarnybos interesantų dalis, teigiamai vertinanti Nacionalinės žemės tarnybos veiklą, procentai

Planuota, kad 2016 m. NŽT veiklą teigiamai vertins 90 proc. interesantų, faktinė kriterijaus reikšmė pasiekta didesnė – 95 proc.

E-03-04 Pagrįstų skundų dėl Nacionalinės žemės tarnybos veiklos dalies mažinimas palyginti su gautų skundų skaičiumi, procentai

Planuota kriterijaus reikšmė 20 proc., faktinė pasiekta kriterijaus reikšmė – 6 proc. Pagrįstų skundų skaičius apskaičiuojamas pagal NŽT dokumentų valdymo sistemoje pateiktus duomenis. Kadangi dokumentų valdymo sistemoje darbuotojams yra galimybė nepateikti duomenų apie išnagrinėto gauto skundo pagrįstumą, skaičius gali būti neviseškai tikslus. 2017 m. numatyta stiprinti duomenų įvedimo dokumentų valdymo sistemoje kontrolę ir užtikrinti pagrįstų skundų apskaitos duomenų patikimumą.

E-03-05 Erdvinės informacijos infrastruktūros priemonių naudotojų skaičiaus pokytis palyginti su praėjusiais metais, procentai

11 pav. Erdvinės informacijos infrastruktūros priemonių naudotojų skaičiaus pokytis, proc.

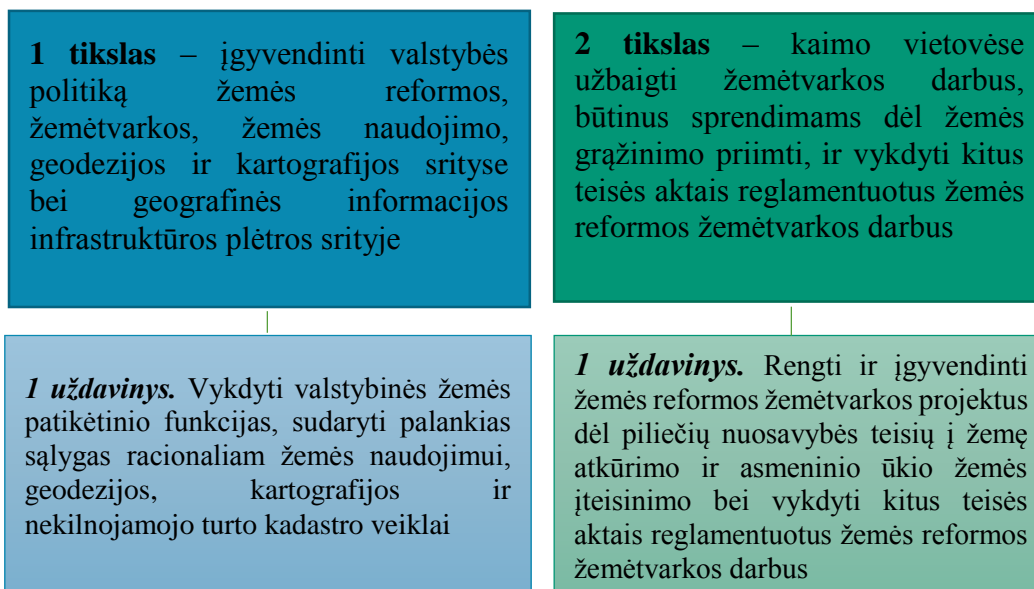
Šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos duomenys (2014–2016 m. faktas, 2017–2018 m. planas).

2016 m. planuota 7 proc. kriterijaus reikšmė viršyta, nes Lietuvos erdvinės informacijos portale teikiamų elektroninių paslaugų duomenų teikėjų skaičius buvo didesnis nei planuota. Atsižvelgiant į tai, atitinkamai padidėjo ir naudotojų skaičius.

Trečiajam strateginiam tikslui siekti vykdyta programa Žemės tvarkymas ir administravimas bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymas.

PROGRAMA ŽEMĖS TVARKYMAS IR ADMINISTRAVIMAS BEI ERDVINĖS INFORMACIJOS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS (03 001)

Programa įgyvendinamos Šešioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatos. Programa yra tęstinė. Ją įgyvendina Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT) ir Žemės ūkio ministerija.

12 pav. Programos „Žemės tvarkymas ir administravimas bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymas“ tikslai ir uždaviniai

Vykdamas programos **pirmojo tikslo** – įgyvendinti valstybės politiką žemės reformos, žemėtvarkos, žemės naudojimo, geodezijos ir kartografijos srityse bei Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros plėtros srityje – priemonės, šalyje organizuojami žemės reformos, žemėtvarkos,

geodezijos, kartografijos, erdvinės informacijos ir nekilnojamojo turto kadastro darbai. Toliau vykdomi valstybiniai geodezijos, erdvinės informacijos ir kartografijos darbai, atliekama žemėtvarkos, geodezijos, erdvinės informacijos, kartografijos ir nekilnojamojo turto kadastro darbų priežiūra, priimami sprendimai atkurti piliečių nuosavybės teises į žemę, asmenims parduoti, kitaip perleisti privačion nuosavybėn ar išnuomoti valstybinę žemę, atnaujinami kaimo ir miesto vietovių laisvos valstybinės žemės sklypų (plotų) erdviniai duomenys, organizuojami piliečių nuosavybės teisių į žemę, mišką ir vandens telkinius atkūrimo baigiamieji darbai bei, vykdam žemės reformą – valstybinės žemės privatizavimo, nuomos, suteikimo naudotis neatlygintinai ar patikėjimo teise darbai.

Vykdam programos priemones organizuojami ir vykdomi kaimo plėtros žemėtvarkos projektai, taip pat žemės naudojimo valstybinė kontrolė bei valstybinė žemėtvarkos planavimo dokumentų priežiūra, koordinuojami žemės konsolidacijos, žemės paėmimo visuomenės poreikiams bei žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektai, valstybinės žemės perdavimo naudotis patikėjimo ar nuosavybės teise savivaldybėms klausimai, informuojama visuomenė apie šalyje vykdomus žemės tvarkymo ir administravimo darbus, esamus žemės išteklius, jų potencines galimybes ir panaudojimo tinkamumą.

Programai vykdyti skirtomis valstybės biudžeto lėšomis piliečiams mokama pinigine kompensacija už valstybės išperkama žemę, mišką ir vandens telkinius ir už kadastriniais matavimais nustatytą preliminariais matavimais anksčiau privatizuotos žemės ploto skirtumą, vystoma ir stiprinama Nacionalinės žemės tarnybos techninė bazė, atnaujinami ir palaikomi georeferencinio pagrindo kadastro duomenys, rengiama ir atnaujinama valstybinė geodezinė, kartografinė medžiaga ir erdviniai duomenų rinkiniai, vystoma ir palaikoma Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūra bei vykdoma žemės informacinės sistemos plėtra ir atliekamas jos palaikymas, eksploatuojamas ir palaikomas Lietuvos Respublikos globalinės padėties nustatymo sistemos nuolatinių stočių tinklas, administruojamas žemėtvarkos planavimo dokumentų rengėjų, matininkų ir geodezininkų kvalifikacijos pažymėjimų žinybinis registras.

Programos **antrojo tikslo** – kaimo vietovėse užbaigti žemėtvarkos darbus, būtinus sprendimams dėl žemės gražinimo priimti, ir vykdyti kitus teisės aktais reglamentuotus žemės reformos žemėtvarkos darbus, priemonėmis organizuojamas žemės sklypų formavimo pertvarkymo projektų rengimas ir šalies kaimo vietovėse rengiami ir įgyvendinami žemės reformos žemėtvarkos projektai, vykdomi kiti teisės aktais reglamentuoti žemės reformos darbai bei atliekami darbai, susiję su asmenų turinčių pirmumo teise pirkti privačios žemės ūkio paskirties ir miškų ūkio paskirties žemės sklypus, nustatymu.

Šios programos lėšomis vykdomi valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų, parduotinių atviro aukciono būdu, projektavimo darbai, atliekami šių miško žemės sklypų kadastriniai matavimai ir rengiamos kadastro duomenų bylos, miško žemės sklypai įregistruojami VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registre valstybės vardu, atliekamas miško žemės sklypų individualus vertinimas, organizuojami aukcionai, kuriuos vykdo VĮ Valstybės žemės fondas.

Taip pat šios programos lėšomis organizuojami ir vykdomi valstybinės žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimo darbai, kai šių darbų iniciatorius ir minėtų projektų rengimo organizatorius bus Nacionalinė žemės tarnyba, modernizuojamos žemės reformos žemėtvarkos darbų vykdymo priemonės, taip pat vykdomi teismų sprendimai.

Įgyvendinant **programos tikslus**:

Nuo žemės reformos pradžios (1991 m.) iki 2017 m. sausio 1 d. pateikta 787,30 tūkst. piliečių prašymų šalies **kaimo vietovėse atkurti nuosavybės teises** į 4,02 mln. ha turėtos žemės.

Iki 2017 m. sausio 1 d. 779,97 tūkst. piliečių priimti sprendimai atkurti nuosavybės teises į 4,01 mln. ha žemės, miško ir vandens telkinių. Tai sudaro 99,73 proc. piliečių prašymuose nurodyto ploto (99,90 proc., įvertinus plotus, kurių negalima atkurti dėl pačių piliečių neveikimo).

Pagal 2017 m. sausio 1 d. patikslintus duomenis kaimo vietovėse nuosavybės teises liko atkurti 7,33 tūkst. piliečių į 10,90 tūkst. ha žemės (iš jų negražinta natūra – 1,43 tūkst. piliečių į 2,85 tūkst. ha plotą), tačiau patvirtintuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose (toliau – projektas) jau suformuoti 2,63 tūkst. piliečių gražintinos žemės, miško sklypai 6,41 tūkst. ha plote ir šiuo metu

vykdomi projektų įgyvendinimo darbai, rengiamos žemės sklypų kadastro dokumentų bylos dėl šios žemės įteisinimo ją turėjusiems piliečiams, taip pat šiuo metu rengiamuose projektuose projektuojami 0,96 tūkst. piliečių žemės sklypai 0,98 tūkst. ha plote, o 0,41 tūkst. piliečių artimiausiu metu rengiamuose projektuose numatoma atkurti nuosavybės teises į 0,37 tūkst. ha žemės ploto. Pažymėtina, kad šiuo metu net 4,21 tūkst. piliečių negalima atkurti nuosavybės teisių į 6,77 tūkst. ha žemės, miško ir vandens telkinių dėl pačių piliečių neveikimo.

Iki 2017 m. sausio 1 d. pateikta 51,80 tūkst. piliečių prašymų atkurti nuosavybės teises į 39,38 tūkst. ha žemės *miestams priskirtose teritorijose*. Nuosavybės teisės į miestuose turėtą žemę atkurtos 87,04 proc. piliečių, pateikusių visus nuosavybės teises įrodančius ir giminystės ryšį su turėtos žemės savininku patvirtinančius dokumentus, į 90,47 proc. žemės ploto, nurodyto jų prašymuose.

Iki 2017 m. sausio 1 d. didžiuosiuose šalies miestuose ir kurortuose piliečių nuosavybės teisės į iki nacionalizacijos turėtą žemę atkurtos taip: Vilniaus m. – 53,82 proc.; Kauno m. – 89,84 proc.; Klaipėdos m. – 100 proc.; Marijampolės m. – 99,99 proc.; Telšių m. – 99,59 proc.; Šiaulių m. – 97,25 proc.; Panevėžio m. – 98,44 proc.; Druskininkuose – 99,28 proc. ir Palangoje – 82,89 proc. prašymuose nurodyto ploto.

Miestų teritorijose liko atkurti nuosavybės teises 6,71 tūkst. piliečių į 3,75 tūkst. ha žemės plotą.

2016 metais 2,20 tūkst. asmeninio ūkio žemės naudotojų įteisinta naudojama *asmeninio ūkio žemė* arba jiems nutrauktos naudojimosi asmeninio ūkio žeme teisės.

Iki 2017 m. sausio 1 d. 268,56 tūkst. piliečių privatizavo iš viso 578,93 tūkst. ha teisės aktais asmeniniam ūkiui jiems suteiktos ir naudojamos žemės ūkio paskirties žemės, su 23,69 tūkst. piliečių sudarytos sutartys dėl 49,03 tūkst. ha valstybinės žemės nuomos, o 4,41 tūkst. šios žemės naudotojų parduodami ar išnuomojami žemės sklypai (6,66 tūkst. ha) įregistruoti Nekilnojamojo turto registre valstybės vardu.

Privatizuota ir išnuomota, sudarant valstybinės žemės nuomos sutartis, asmeninio ūkio žemė sudaro 98,71 proc. naudojamos asmeninio ūkio žemės ploto.

Pagal 2017 m. sausio 1 d. būklę liko įteisinti 5,79 tūkst. asmeninio ūkio žemės naudotojų 8,20 tūkst. ha asmeninio ūkio žemės, tačiau didžiąjai daliai pareiškėjų žemės sklypai suformuoti patvirtintuose žemėtvarkos projektuose, atliekami žemėtvarkos projektų įgyvendinimo darbai ir rengiamos žemės sklypų kadastro bylos dėl asmeninio ūkio žemės įteisinimo. Pažymėtina, kad šiuo metu net 3,91 tūkst. piliečių negalima suformuoti ir (ar) įteisinti asmeninio ūkio 6,23 tūkst. ha žemės dėl pačių asmenų neveikimo.

Taip pat pažymėtina, kad iš 5,57 tūkst. piliečių, kuriems asmeninio ūkio žemės sklypai suprojektuoti patvirtintuose projektuose, net ketvirtadaliui (1,43 tūkst.) piliečių žemės sklypų ribos pažymėtos Nekilnojamojo turto kadastro žemėlapyje (1,90 tūkst. ha plote), tačiau su pastaraisiais piliečiais nėra sudaromos valstybinės žemės pirkimo–pardavimo ar nuomos sutartys dėl pačių piliečių kaltės ar neveikimo.

Iki 2017 m. sausio 1 d. 29,02 tūkst. fizinių ir juridinių asmenų, pageidaujančių kaimo vietovėse pirkti 461,43 tūkst. ha žemės, yra pateikę prašymus *įsigyti valstybinės žemės ūkio paskirties žemės*.

Iki 2017 m. sausio 1 d. fiziniai ir juridiniai asmenys iš valstybės įsigijo 345,56 tūkst. ha žemės ūkio paskirties žemės, tai sudaro 74,89 proc. viso asmenų prašymuose nurodyto ploto.

Pagal 2017 m. sausio 1 d. atnaujintus duomenis 241 asmeniui nepriimti sprendimai parduoti 561,70 ha valstybinės žemės ūkio paskirties žemės, tačiau patvirtintuose projektuose valstybinės žemės ūkio paskirties žemės sklypai 297,13 ha plote suprojektuoti 238 piliečiams.

2016 metais į valstybės biudžetą už parduotą visų paskirčių valstybinę žemę gauta 32,87 mln. Eur.

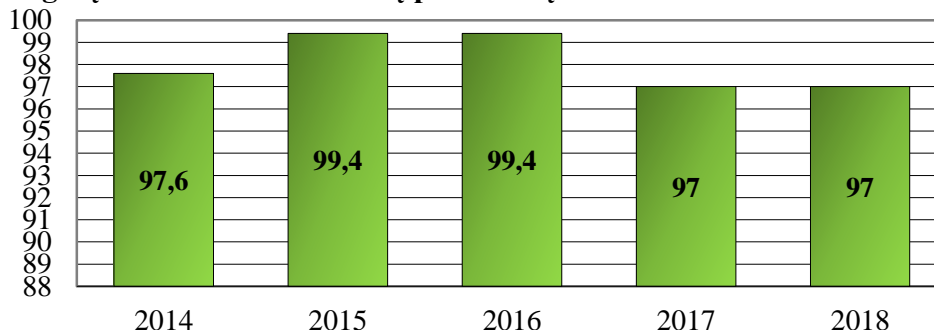
Visos planuotos programos tikslų (rezultato) kriterijų reikšmės 2016 metais buvo pasiektos.

4 strateginis tikslas

Stiprinti visuomenės sveikatą ir vartotojų apsaugą, susijusią su maisto sauga ir kokybe, užtikrinti augalų ir gyvūnų sveikatingumą ir gerovę.

Ketvirtojo strateginio tikslo įgyvendinimas vertinamas šiais efekto kriterijais:

E-04-01 Augalų sveikatingumas, išreikštas procentais patikrinimų, kurių metu nenustatyta augalų sveikatos reikalavimų pažeidimų

13 pav. Augalų sveikatingumas, išreikštas procentais patikrinimų, kurių metu nenustatyta augalų sveikatos reikalavimų pažeidimų

Šaltinis: Valstybinės augalininkystės tarnybos duomenys (2014–2016 m. faktas, 2017–2018 m. planas).

Planuota kriterijaus reikšmė (97 proc.) pasiekta, patikrinimai, kurių metu nenustatyta augalų sveikatos reikalavimų pažeidimų, sudarė 99,4 proc.

E-04-02 Patikrinimų, padėjusių užkirsti kelią žalos visuomenei, kitų asmenų interesams ar aplinkai atsiradimui, kai ši žala ar pavojus reikšmingi, dalis, palyginti su visais neplaniniais patikrinimais, procentai

Planuota 10 proc. kriterijaus reikšmė nepasiekta, faktinė reikšmė sudaro 5 proc. 2016 m. vykdyta aktyvi informacijos sklaida žiniasklaidoje, organizuoti mokymai ir konsultacijos padėjo ūkio subjektams geriau suprasti teisės aktų reikalavimus ir juos įgyvendinti. Teisės aktų reikalavimus, aiškias jų nuostatas geriau padeda suprasti ir įgyvendinti kontrolinių klausimynų naudojimas patikrinimų metu. Dalį neplaninių patikrinimų sudarė neplaniniai pakartotiniai (grįžtamieji) patikrinimai, kurių metu vertinama, ar ūkio subjektas ištaisė pirminio patikrinimo metu nustatytus pažeidimus.

PROGRAMA FITOSANITARIJA, AUGALŲ DAUGINAMOSIOS MEDŽIAGOS IR GRŪDŲ KOKYBĖS KONTROLĖ, VEISLIŲ TYRIMAI (04 001)

Tikslas – įgyvendinti valstybinę fitosanitarijos, augalų apsaugos, trąšų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės gerinimo politiką

Uždavinys. Saugoti Lietuvos teritoriją nuo kenksmingųjų organizmų įvežimo ir paplitimo, užtikrinti tinkamą augalų apsaugos produktų registravimą ir ūkio subjektų veiklos, susijusios su augalų apsaugos produktų įvežimu, vežimu, saugojimu, naudojimu ir tiekimu rinkai bei trąšų naudojimu, priežiūra, vaisių ir daržovių atitiktį prekybos standartams, augalų veislių tyrimą, registravimą ir teisinę apsaugą, vykdyti augalų dauginamosios medžiagos ir grūdų kokybės kontrolę

14 pav. Programos „Fitosanitarija, augalų dauginamosios medžiagos ir grūdų kokybės kontrolė, veislių tyrimai“ tikslas ir uždavinys

Programa yra tęstinė. Ją įgyvendina Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

Įgyvendinant programos priemones užtikrinama, kad į Lietuvos Respublikos ir ES rinką tiekiami fitosanitariniu požiūriu sveiki augalai, augaliniai produktai ir kiti susiję objektai, neplis kenksmingieji organizmai. Fitosanitariniai tikrinimai vykdomi tiek Lietuvos Respublikoje auginamų, dauginamų augalų, gaminamų augalinių produktų ir kitų su augalais ir augaliniais produktais susijusių objektų, tiek į Lietuvos Respublikos ir ES teritoriją įvežamų, iš jos išvežamų, teritorijos viduje ir per ją tranzitu vežamų, joje sandėliuojamų, superkamų, realizuojamų augalų, augalinių produktų ir kitų objektų. Šie veiksmai itin svarbūs įgyvendinant bendrą ES augalų sveikatingumo politiką.

Užtikrinama įvežamų, išvežamų ir tiekiamų rinkai vaisių ir daržovių atitiktis prekybos standartams bei atliekama genetiškai modifikuotos dauginamosios medžiagos, žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų ir augalinių produktų stebėseną ir kontrolę pasienyje. Ūkininkams suteikiama galimybė sėti įvairių rūšių žemės ūkio augalų sertifikuotą, Lietuvoje ištirtų ir registruotų veislių patikrintą sėklą, sudaromos geros sąlygos eksportuoti Lietuvoje išaugintą produkciją, nes ji atitinka ne tik ES, bet ir kitų šalių reikalavimus.

Augalų apsaugos produktų naudotojams prieinami efektyvūs Lietuvos Respublikoje registruoti augalų apsaugos produktai kovai su augalų ligomis, kenkėjais ir piktžolėmis ir kt. Tik registruotieji augalų apsaugos produktai gali būti tiekiami rinkai ir naudojami. Augalų apsaugos produktus tinkamai saugant, tiekiant rinkai ir naudojant, nekils pavojus žmonių sveikatai, gyvūnams ir aplinkai.

Atliekant dauginamosios medžiagos sertifikavimą ir tiekiamos rinkai žemės ūkio, sodo ir daržo augalų dauginamosios medžiagos kokybės kontrolę, užtikrinama jos kokybė, todėl pirkėjas galės įsigyti kokybišką sertifikuotą dauginamąją medžiagą, o tiekėjas – konkurencingai dalyvauti ES rinkoje. Atliekant pluoštinių kanapių auginimo priežiūrą ir vykdant pluoštinių kanapių produktų kontrolę užtikrinama, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje auginamos pluoštinių kanapių veislės ir tiekiami rinkai pluoštinių kanapių produktai gauti iš kanapių veislių, kuriose tetrahidrokanabinolio kiekis neviršija 0,2 proc.

Vykdant dauginamosios medžiagos siuntų ir augalų pasėlių stebėseną galima genetiškai modifikuotų organizmų priemaišų atsiradimo rizikai įvertinti ir genetiškai modifikuotos dauginamosios medžiagos siuntų ir augalų pasėlių kontrolę, užtikrinama, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje bus auginamos tik ES registruotos genetiškai modifikuotų augalų veislės.

Sukurto grūdų kokybės nustatymo „*Infratec*“ prietaisais tinklo funkcionavimo kontrolė leidžia žemdirbiams ir kitiems ūkio subjektams visoje šalies teritorijoje įvairiose grūdų pardavimo ir supirkimo vietose gauti patikimus kokybės tyrimų rezultatus ir atitinkamai teisingą apmokėjimą už grūdus. Valstybės rezerve saugomų grūdų kokybės kontrolė užtikrina, kad grūdai bus išlaikyti nepablogėjusios būklės ir grūdus ilgai saugant bus išvengta nuostolių.

Visos planuotos programos rezultato kriterijų vertinimo reikšmės 2016 metais buvo pasiektos arba viršytos. Planuotos kriterijų reikšmės viršytos dėl šių priežasčių:

R-04-01-01-01 „Augalų apsaugos produktų naudotojų patikrinimų, kurių metu rasti pažeidimai, procentai“ pasiekta reikšmė 3 proc. mažesnė už planuojamą. Aktyvi informacijos sklaida žiniasklaidoje (paskelbta 16 straipsnių spaudoje ir internetinėse svetainėse) ir žemdirbių mokymų metu, augalų apsaugos naudotojų konsultacijos telefonu, el. paštu ir raštu prisidėjo prie ūkio subjektų sąmoningumo padidėjimo.

R-04-01-01-02 „Naujų geros ūkinės vertės veislių, įrašytų į ES Bendruosius žemės ūkio augalų ar daržovių rūšių veislių katalogus, skaičius, vienetai“ kriterijaus planuota reikšmė viršyta 13 proc., nes registruota daugiau augalų veislių ir daugiau jų įrašyta į ES Bendruosius katalogus.

R-04-01-01-03 „Patikrintų atestuotų augalų dauginamosios medžiagos tiekėjų dalis, procentai“ planuota reikšmė viršyta 24 proc. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2002 m. liepos 12 d. įsakymo Nr. 266 nuostatomis, atestuoti tiekėjai tikrinami kartą per trejus metus ir daugelio tiekėjų tikrinimo terminas suėjo 2016 m. Keletas tiekėjų buvo tikrinti du kartus, siekiant patikrinti, ar pirmojo tikrinimo metu nustatyti trūkumai pašalinti.

R-04-01-01-04 „Sodų, miškų, parkų ir kitų augaviečių plotas, kuriame atliekama Nacionalinė fitosanitarinė kenksmingųjų organizmų stebėseną, hektarai“ kriterijaus reikšmė viršyta 4,5 karto, kadangi 2016 m. pradėta įgyvendinti kenksmingųjų organizmų stebėseną pagal fitosanitarinės stebėsenos programą, parengtą vadovaujantis Fitosanitarinės stebėsenos programų rengimo, tvirtinimo, finansavimo ir kontrolės tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. rugpjūčio 23 d. įsakymu Nr. 3D-485 „Dėl Fitosanitarinės stebėsenos programų rengimo, tvirtinimo, finansavimo ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“.

KOORDINUOJAMŲ PLĖTROS PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS

Žemės ūkio ministerija koordinuoja Nacionalinės 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programos ir Tautinio paveldo apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programos įgyvendinimą.

Nacionalinė 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programa

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 4 d. nutarimu Nr. 1162 patvirtinta Nacionalinė 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programa (toliau – Programa). Programos strateginis tikslas – stiprinti į vidaus ir užsienio rinką orientuotą konkurencingą gyvulininkystės sektorių, ūkinių gyvūnų augintojams užtikrinantį pajamas, o vartotojams – geros kokybės produktus. Programos tikslams ir uždaviniams įgyvendinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 3D-216 patvirtintas Nacionalinės 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programos įgyvendinimo 2014–2016 metais veiksmų planas.

Programos įgyvendinimą koordinuoja Žemės ūkio ministerija. Įgyvendinant Programą dalyvauja Žemės ūkio ministerija, jos reguliavimo srities ir kitos su gyvulininkyste susijusios institucijos, kitos ministerijos, įstaigos, valstybės įmonės. Įgyvendinant Programą siūloma dalyvauti ir ūkinių gyvūnų augintojams, kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims savo iniciatyva.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 4 d. nutarimo Nr. 1162 21 punktu, visuomenė apie Programos įgyvendinimą turi būti informuojama viešai paskelbiant tarpinę (2016 metų) ir galutinę (2020 metų) ataskaitas. Programos įgyvendinimo 2016 metų ataskaita bus pateikta Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, su ja supažindinta visuomenė.

Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programa

Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programa (toliau – Programa) patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1475 „Dėl tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programos patvirtinimo“. Programos tikslams ir uždaviniams įgyvendinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. sausio 12 d. įsakymu Nr. 3D-14 patvirtintas Programos 2015–2017 metų priemonių planas.

Žemės ūkio ministerija siekia sudaryti kuo palankesnes sąlygas tradiciniams amatininkams kurti, pristatyti ir populiarinti tautinio paveldo produktus. 2016 metais pakeistos Tautinio paveldo veiklos finansavimo taisyklės (toliau – taisyklės), patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio

ministro 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. 3D-398. Taisyklėse nustatyti pareiškėjams taikomi pirmumo kriterijai, pagal kuriuos tradiciniams amatininkams sudarytos palankesnės galimybės pasinaudoti valstybės pagalba pristatyti tautinio paveldo produktus įvairiuose renginiuose tiek Lietuvoje, tiek užsienyje. Tautinio paveldo produktai pristatyti Kaziuko mugėje, parodoje „Agrobalt 2016“; renginyje „Sostinės dienos“; festivalyje „Skamba skamba kankliai“; amatų ir dizaino mugėje Reykjaviko rotušėje, Islandijoje; mugėje Sankt Peterburge, Rusijoje; šventėje „Hanza dienos“, Pernu, Estijoje; tarptautiniame renginyje „Landeserntedankfest 2016“, Vokietijoje; tarptautinėje užsienio ambasadų mugėje Pekine, Kinijoje ir kituose renginiuose.

Vykdoma tautinio paveldo produktų plėtros stebėseną, tęsiamas tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų neformaliojo mokymo programų sertifikavimo ir tradicinių amatų meistrų atestavimo procesas. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 7 d. nutarimu Nr. 697 patvirtinta Tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų mokymo programų, tradicinių mugių sertifikavimo, tradicinių amatų meistrų sertifikavimo ir atestavimo taisyklių nauja redakcija.

2016 m. siekiant sukurti tradicinių amatininkų, kurių gaminiai sertifikuoti ir pripažinti tautinio paveldo produktais, kompetencijų ugdymo tinklą, atliktos pirkimų procedūros. Lietuvos edukologijos universitetas parengė Tradicinių amatininkų kvalifikacijos tobulinimo neformaliojo švietimo programą, kurią sudaro 18 modulių: „Tradicinė architektūra“, „Krosnininkystė“, „Tradicinė tekstilė“, „Tradicinė odininkystė“, „Tradicinių susisiekimo priemonių gamyba“, „Tradicinė kalvystė“, „Tradicioniai karpiniai“, „Tradicinė keramika“, „Tradicinė drožyba“, „Tradicinė muzikos instrumentų gamyba“, „Tradicinė žaislininkystė“, „Tradicioniai mediniai namų apyvokos rykai“, „Tradicinis pynimas“, „Tradicinė juvelyrika“, „Tradicinių vaisių ruošimas“, „Kalendorinių ir šeimos švenčių organizavimas“, „Tradicinis muzikavimas“. Ši priemonė pilnai bus įgyvendinta 2017 m.

Įgyvendinant Programą dalyvauja Kultūros ministerija, Ūkio ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Aplinkos ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, savivaldybės.

II. VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

4.5. TAUSAUS IR KONKURENCINGO ŽEMĖS BEI MAISTO ŪKIO STIPRINIMAS

Žemės ūkio produkcija (gamintojo kainomis), tenkanti vienam ha žemės ūkio naudmenų, *Eurostat* duomenimis 2015 m. Lietuvoje sudarė 39 proc. ES–28 šalių vidurkio. Įgyvendinamos Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės sudaro galimybę didinti našumą ir panaudoti Lietuvos žemės ir maisto ūkio konkurencinius pranašumus, todėl numatome, kad bendrosios žemės ūkio produkcijos, tenkančios 1 ha naudojamų žemės ūkio naudmenų, vertė nuo 760 Eur 2016 m. padidės iki 1 100 Eur 2020 m.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, vidutinės kaimo gyventojų piniginės pajamos per mėnesį, tenkančios 1 namų ūkiui, 2010 m. sudarė 73,1 proc. miesto gyventojų pajamų. Augant gamybos našumui ir teikiant svarią žemės ūkio ir kaimo plėtros paramą, šis atotrūkis sumažėjo ir 2015 m. kaimo gyventojų mėnesinės pajamos, tenkančios 1 namų ūkiui, sudarė jau 88,4 proc. miesto gyventojų namų ūkio pajamų. Sieksime, kad 2020 m. vidutinės kaimo gyventojų piniginės pajamos per mėnesį, tenkančios 1 namų ūkiui, sudarytų per 1000 eurų ir praktiškai susilygintų su miesto gyventojų namų ūkių pajamomis. Didindami kaimo gyventojų pajamas ir užimtumą, užtikrinsime teisingesnį paramos žemės ūkiui paskirstymą, kryptingai remsime smulkius ir vidutinius ūkius, smulkiojo verslo plėtrą ir kooperaciją.

Kooperacija yra vienas iš būdų smulkiems Lietuvos ūkiams ateityje išlikti konkurencingiems, nes smulkieji gamintojai, įgyvendindami bendradarbiavimo strategiją, gali gauti didesnę kainą už

savo produkciją, pigiau įsigyti įvairių gamybai reikalingų išteklių, diegti inovacijas ar išplėtoti veiklas, kurias pavieniui įgyvendinti trūksta lėšų. Numatome parengti naujus teisės aktus ir patikslinti jau esamą teisinę bazę paskatinti kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) jungimąsi, stambėjimą, bendrą veiklą didinančią derybines galias. Būtina ūkininkus supažindinti ir mokyti jungtis, taikant inovatyvias bendradarbiavimo formas ir modelius, kurie sudarytų palankesnes sąlygas susijungusių ūkininkų veiklos plėtrai. Taip pat reikalinga nuolat stiprinti ūkininkų kompetencijas vadybos, rinkodaros, srityse, ugdyti naujus kooperacijos judėjimo lyderius, todėl planuojame rengti ūkininkų, kooperatinių bendrovių vadovų ir narių mokymus. Numatome, kad įgyvendinant kooperacijos plėtros priemones, pripažintų žemės ūkio kooperatyvų pardavimo pajamos iki 2020 m. padidės 2,5 proc., o žemės ūkio kooperatyvų dalis pagal žemės ūkio produktų supirkimą ir realizavimą 2020 m. sudarys 40 proc.

Žemės ūkio veiklos subjektai šiandien susiduria su padidėjusia ekonomine ir aplinkos rizika dėl klimato kaitos poveikio augalams ir pasėliams, pasireiškiančių gyvūnų ligų protrūkių bei žemės ūkio produkcijos supirkimo kainų svyravimo rinkose, todėl labai svarbus veiksmingas rizikos valdymas. Skatinant ūkininkus vykdyti žemės ūkio gamybos rizikų valdymą, numatome sudaryti teises galimybes steigti rizikų valdymo fondą.

Intensyvinant žemės ūkio gamybą padidėja cheminių medžiagų naudojimas, mažėja biologinė įvairovė, skurdinamas dirvožemis ir natūralus kraštovaizdis, teršiami vandenys. Mūsų ateitis – tvarus ir konkurencingas žemės ūkio ir maisto produktų sektorius saugiai ir sveikai mitybai, todėl būtina skatinti žemėnaudos ir žemės ūkio augalų įvairovę, organinę žemdirbystę, ugdyti atsakingą požiūrį į kraštovaizdžio išsaugojimą, pertvarkyti melioracijos sistemų nuosavybės santykius.

Skleisime tausaus ūkininkavimo gerąją patirtį, sukursime finansines paskatas žemdirbiams diegti aplinkai draugiškus metodus ir sieksime, kad 263 tūkst. ha plotas, kuriame taikoma tausaus ūkininkavimo praktika (ekologinis ūkininkavimas, agrarinės aplinkosaugos priemonės), iki 2020 m. kasmet didėtų po 2 proc.

Žemės ūkio ministras

Bronius Markauskas